

NL

NL

NL

COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN

Brussel, 23.2.2009
COM(2009)81 definitief

2009/0023 (CNS)

Voorstel voor een

BESLUIT VAN DE RAAD

betreffende de sluiting door de Europese Gemeenschap van het protocol inzake het recht dat van toepassing is op onderhoudsverplichtingen

TOELICHTING

1. DOEL

Het voorstel heeft betrekking op de sluiting door de Gemeenschap van het protocol inzake het recht dat van toepassing is op onderhoudsverplichtingen, dat op 23 november 2007 is gesloten in het kader van de Haagse Conferentie voor Internationaal Privaatrecht. Het protocol moet de rechtszekerheid en voorspelbaarheid voor onderhoudsgerechtigden en onderhoudsplichtigen vergroten. Aangezien de overgrote meerderheid van onderhoudsvorderingen betrekking heeft op kinderen, is het protocol eerst en vooral een kinderbeschermingsmaatregel.

2. TOTSTANDBRENGING VAN EEN GEMEENSCHAPPELIJKE JUSTITIËLE RUIMTE BINNEN DE GEMEENSCHAP

De Europese Gemeenschap heeft zich ten doel gesteld een werkelijke justitiële ruimte tot stand te brengen, die is gebaseerd op het beginsel van wederzijdse erkenning van rechterlijke beslissingen.

Op 18 december 2008 heeft de Raad Verordening (EG) nr. 4/2009 betreffende de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen, en de samenwerking op het gebied van onderhoudsverplichtingen¹ aangenomen. Volgens artikel 15 van de verordening wordt het op onderhoudsverplichtingen toepasselijke recht bepaald overeenkomstig het Haags protocol van 23 november 2007 inzake het recht dat van toepassing is op onderhoudsverplichtingen in de lidstaten die door dit protocol gebonden zijn.

De toepassing van het protocol in de Gemeenschap zal binnen de lidstaten zorgen voor de toepassing van eenvormige en geharmoniseerde collisieregels op het gebied van onderhoudsverplichtingen.

Bovendien zijn geharmoniseerde collisieregels een voorwaarde voor de afschaffing van het exequatur voor beslissingen inzake onderhoudsverplichtingen. Beslissingen die zijn gegeven in door het protocol gebonden lidstaten zullen bijgevolg vrijelijk, zonder enige controle op de inhoudelijke kant, kunnen circuleren in andere lidstaten waar om tenuitvoerlegging wordt verzocht. Aldus wordt een politiek doel dat sinds de Europese Raad van Tampere in 1999 op de agenda staat, verwezenlijkt.

Gelet op de nauwe band tussen het doel van Verordening (EG) nr. 4/2009 en de collisieregels, moet het protocol in de Gemeenschap van kracht zijn uiterlijk op de datum waarop de verordening van toepassing wordt, d.w.z. op 18 juni 2011.

3. HET PROTOCOL VAN 2007 INZAKE HET RECHT DAT VAN TOEPASSING IS OP ONDERHOUDSVERPLICHTINGEN

Het doel van het protocol is de rechtszekerheid en voorspelbaarheid te vergroten door gemeenschappelijke bepalingen vast te stellen betreffende het recht dat van toepassing is op onderhoudsverplichtingen. De harmonisatie van collisieregels heeft als hoofddoel schuldeisers

¹ PB L 7 van 10.1.2009, blz. 1.

in staat te stellen te handelen met volledige kennis van zaken, zonder aan diverse nationale regelingen te zijn onderworpen. Het protocol heeft ten doel een evenwicht te vinden tussen de rechten van de onderhoudsgerechtigde en die van de onderhoudsplichtige.

In het protocol wordt bepaald welk recht van toepassing is op onderhoudsverplichtingen die voortvloeien uit familiebetrekkingen, uit bloedverwantschap, huwelijk of aanverwantschap, met inbegrip van onderhoudsverplichtingen jegens een kind ongeacht de huwelijkse staat van de ouders (artikel 1, lid 1).

Conform het protocol geldt als algemene regel dat onderhoudsverplichtingen worden beheerst door het recht van de staat waar de schuldeiser zijn gewone verblijfplaats heeft (artikel 3, lid 1). Bijzondere regels hebben ten doel de onderhoudsgerechtigde te beschermen wanneer deze op grond van het recht van de staat waar hij zijn gewone verblijfplaats heeft geen onderhoud kan verkrijgen (artikel 4). In het geval van onderhoudsverplichtingen tussen (ex-)echtgenoten kan elk van de partijen verzoeken om de toepassing van het recht van een andere staat waarmee het huwelijk nauwer is verbonden (artikel 5). Overeenkomstig een bijzondere regel betreffende verweer kan de schuldenaar onder bepaalde omstandigheden een onderhoudsvordering betwisten op de grond dat noch het recht van de staat van de gewone verblijfplaats van de schuldenaar, noch in voorkomend geval het recht van de staat van de gemeenschappelijke nationaliteit van de partijen in een dergelijke verplichting voorziet (artikel 6). Tot slot kunnen partijen het recht kiezen dat in een specifieke procedure (artikel 7) dan wel in het algemeen (artikel 8) van toepassing is op een onderhoudsvordering.

De toepassing van het overeenkomstig dit protocol aangewezen recht kan slechts terzijde worden gesteld voor zover de gevolgen van deze toepassing kennelijk strijdig zouden zijn met de openbare orde van de staat van de rechter (artikel 13). Bij de bepaling van het onderhoudsbedrag moet rekening worden gehouden met de behoeften van de schuldeiser en de middelen van de schuldenaar, zelfs wanneer het toepasselijk recht anders bepaalt (artikel 14).

Het protocol voorziet in de mogelijkheid dat een regionale organisatie voor economische integratie tot het protocol toetreedt (artikel 24).

4. VOORSTELLEN VAN DE COMMISSIE

Volgens het Hof van Justitie² heeft de Gemeenschap op de onder Verordening (EG) nr. 4/2009 vallende gebieden een externe exclusieve bevoegdheid gekregen. Volgens deze verordening worden de collisiereregels bepaald overeenkomstig het protocol en moet het protocol in de lidstaten van kracht zijn uiterlijk op de datum waarop de verordening van toepassing wordt. De Commissie stelt daarom voor dat de Gemeenschap het protocol helemaal alleen sluit.

Op grond van artikel 24 van het protocol kan de Europese Gemeenschap bij de ondertekening, aanvaarding, goedkeuring of toetreding verklaren dat zij de bevoegdheid uitoefent over alle door het protocol beheerste aangelegenheden en dat de lidstaten die aan haar de

² Advies 1/03 van het Hof van 7 februari 2006 over de bevoegdheid van de Gemeenschap tot sluiting van het nieuwe verdrag van Lugano betreffende rechterlijke bevoegdheid, erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken.

desbetreffende bevoegdheden hebben overgedragen door het protocol gebonden zullen zijn. De Commissie stelt voor een dergelijke verklaring af te leggen.

In artikel 76 van de verordening wordt bepaald dat de verordening van toepassing is met ingang van 18 juni 2011, onder voorbehoud dat op dat tijdstip het Haagse protocol van 2007 in de Gemeenschap van toepassing is. Bij gebreke daarvan is zij van toepassing met ingang van de datum waarop het protocol in de Gemeenschap van toepassing wordt.

Overeenkomstig artikel 25 van het protocol, treedt het protocol in werking na het verstrijken van een bepaalde termijn die volgt op de nederlegging van de *tweede* akte van ratificatie, aanvaarding, goedkeuring of toetreding. Het protocol is nog door geen enkele staat geratificeerd. De Gemeenschap zou bijgevolg de eerste partij kunnen zijn die het protocol sluit.

Aangezien het protocol in de Gemeenschap van kracht moet zijn uiterlijk op de datum waarop de verordening van toepassing wordt, d.w.z. 18 juni 2011, stelt de Commissie voor om gebruik te maken van het mechanisme inzake de voorlopige toepassing van een internationaal akkoord vóór de inwerkingtreding ervan. Voorlopige toepassing is vastgesteld in artikel 300, lid 2, van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap. De Commissie stelt voor daartoe een eenzijdige verklaring af te leggen bij de sluiting van het protocol.

Overeenkomstig artikel 22 van het protocol, is het protocol niet van toepassing op onderhoud dat in een protocolsluitende staat wordt gevorderd voor een periode die voorafgaat aan de inwerkingtreding ervan in die staat. De nieuwe Verordening (EG) nr. 4/2009 inzake onderhoudsverplichtingen is in de Gemeenschap van toepassing op de procedures die zijn ingesteld, de gerechtelijke schikkingen die zijn goedgekeurd of getroffen, en de authentieke akten die zijn opgesteld nadat de verordening van toepassing is geworden (artikel 75). De verordening kan bijgevolg ook worden toegepast in gevallen waarin onderhoud wordt gevorderd voor een periode die voorafgaat aan de datum waarop de verordening van toepassing wordt. Een ongewenst gevolg van de gezamenlijke toepassing van de verordening en artikel 22 van het protocol zou zijn dat verschillende rechtsvoorschriften worden toegepast op dezelfde vordering afhankelijk van de periode waarvoor onderhoud wordt gevorderd. De regel over de afschaffing van het exequatur heeft bovendien alleen betrekking op beslissingen die zijn gegeven op basis van de geharmoniseerde bepalingen inzake toepasselijk recht. De Commissie stelt voor om de regels van het protocol ook toe te passen wanneer op basis van de verordening onderhoud wordt gevorderd voor een periode die voorafgaat aan de datum waarop het protocol in de Gemeenschap van toepassing wordt, en om daartoe een eenzijdige verklaring af te leggen bij de sluiting van het protocol.

Het op 15 december 2005 aangenomen voorstel van de Commissie voor een verordening van de Raad betreffende de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning en de tenuitvoerlegging van vonnissen, en de samenwerking op het gebied van onderhoudsverplichtingen, ging vergezeld van een effectbeoordeling. Aangezien deze effectbeoordeling ook betrekking had op de voorgestelde harmonisatie van collisiereregels, hoeft er geen nieuwe effectbeoordeling te worden opgesteld.

Voorstel voor een

BESLUIT VAN DE RAAD

betreffende de sluiting door de Europese Gemeenschap van het protocol inzake het recht dat van toepassing is op onderhoudsverplichtingen

DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, en met name op artikel 61, onder c), juncto artikel 300, leden 2 en 3,

Gezien het voorstel van de Commissie³,

Gezien het advies van het Europees Parlement⁴,

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) De Gemeenschap werkt aan de totstandbrenging van een gemeenschappelijke justitiële ruimte die is gebaseerd op het beginsel van wederzijdse erkenning van beslissingen.
- (2) In de op 18 december 2008 aangenomen Verordening (EG) nr. 4/2009 betreffende de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen, en de samenwerking op het gebied van onderhoudsverplichtingen (hierna "de verordening" genoemd) is vastgesteld, dat het recht dat van toepassing is op onderhoudsverplichtingen wordt bepaald overeenkomstig het Haagse protocol van 23 november 2007 inzake het recht dat van toepassing is op onderhoudsverplichtingen (hierna "het protocol" genoemd) in de lidstaten die door dit protocol gebonden zijn
- (3) Het protocol levert een waardevolle bijdrage aan meer rechtszekerheid en meer voorspelbaarheid voor onderhoudsgerechtigden en onderhoudsplichtigen. De toepassing van eenvormige collisieregels zal ertoe leiden dat beslissingen inzake onderhoud vrijelijk in de Gemeenschap kunnen circuleren, zonder enige controle in de lidstaat waar om tenuitvoerlegging wordt verzocht.
- (4) Op grond van artikel 24 van het protocol kan de Gemeenschap het protocol ondertekenen, aanvaarden, goedkeuren of daartoe toetreden.
- (5) De Gemeenschap is exclusief bevoegd voor alle door het protocol beheerste aangelegenheden.
- (6) Het protocol moet tussen de lidstaten van kracht zijn uiterlijk op 18 juni 2011, de datum waarop de verordening van toepassing wordt.

³ PB C [...] van [...], blz. [...].

⁴ PB C [...] van [...], blz. [...].

- (7) Gelet op de nauwe band tussen het protocol en de verordening, moet het protocol in de Gemeenschap voorlopig worden toegepast wanneer het niet in werking is getreden op 18 juni 2011, de datum waarop de verordening van toepassing wordt. Daartoe moet een eenzijdige verklaring worden afgelegd bij de sluiting van het protocol.
- (8) Het protocol moet van toepassing zijn op alle beslissingen die kunnen worden erkend en ten uitvoer gelegd overeenkomstig de in de verordening vastgestelde regels inzake de afschaffing van het exequatur, met inbegrip van onderhoud dat in de lidstaten wordt gevorderd voor een periode die voorafgaat aan de inwerkingtreding van het protocol in de Gemeenschap. Daartoe moet een eenzijdige verklaring worden afgelegd bij de sluiting van het protocol.
- (9) Overeenkomstig artikel 3 van het protocol betreffende de positie van het Verenigd Koninkrijk en Ierland, dat aan het Verdrag betreffende de Europese Unie en het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap is gehecht, neemt Ierland deel aan de aanneming en de toepassing van dit besluit. [Het Verenigd Koninkrijk neemt niet deel aan de aanneming van dit besluit.]
- (10) Overeenkomstig de artikelen 1 en 2 van het protocol betreffende de positie van Denemarken, neemt Denemarken niet deel aan de aanneming van dit besluit, dat derhalve niet bindend is voor noch van toepassing is op Denemarken,

BESLUIT:

Artikel 1

Het protocol inzake het recht dat van toepassing is op onderhoudsverplichtingen wordt hierbij namens de Gemeenschap goedgekeurd.

De voorzitter van de Raad wordt hierbij gemachtigd de persoon (personen) aan te wijzen die bevoegd is (zijn) om het protocol te ondertekenen, waarmee de instemming van de Gemeenschap om door het protocol gebonden te zijn tot uiting wordt gebracht.

De tekst van het protocol is aan dit besluit gehecht.

Artikel 2

Bij de sluiting van het protocol legt de Gemeenschap overeenkomstig artikel 24 van het protocol de volgende verklaring af:

"De Europese Gemeenschap verklaart, conform artikel 24 van het protocol, dat zij bevoegd is voor alle door dit protocol beheerste aangelegenheden. Haar lidstaten zullen dit protocol niet ondertekenen, aanvaarden of goedkeuren en evenmin daartoe toetreden, maar het protocol is bindend voor hen doordat de Europese Gemeenschap het sluit.

Met het oog op de toepassing van deze verklaring omvat de term "Europese Gemeenschap" niet Denemarken overeenkomstig de artikelen 1 en 2 van het protocol betreffende de positie van Denemarken, dat aan het Verdrag betreffende de Europese Unie en het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap is gehecht [, en evenmin het Verenigd Koninkrijk overeenkomstig artikel 3 van het protocol betreffende de positie van het Verenigd Koninkrijk

en Ierland, dat aan het Verdrag betreffende de Europese Unie en het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap is gehecht]."

Artikel 3

Het protocol wordt vanaf 18 juni 2011 - de datum waarop de verordening van toepassing wordt - voorlopig toegepast, wanneer het protocol op die datum nog niet in werking is getreden. Bij de sluiting van het protocol legt de Gemeenschap de volgende verklaring af:

"De Europese Gemeenschap verklaart dat het protocol voorlopig zal worden toegepast vanaf 18 juni 2011, de datum waarop Verordening (EG) nr. 4/2009 betreffende de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen, en de samenwerking op het gebied van onderhoudsverplichtingen van toepassing wordt, wanneer het protocol op die datum nog niet in werking is getreden."

Artikel 4

In de Gemeenschap wordt het protocol ook toegepast op onderhoud dat in de lidstaten wordt gevorderd voor een periode die voorafgaat aan de inwerkingtreding of voorlopige toepassing van het protocol in de Gemeenschap in de gevallen waarin procedures zijn ingesteld, gerechtelijke schikkingen zijn goedgekeurd of getroffen, en authentieke akten zijn opgesteld na 18 juni 2011, de datum waarop de verordening van toepassing wordt.

Bij de sluiting van het protocol legt de Gemeenschap de volgende verklaring af:

"De Europese Gemeenschap verklaart dat het protocol ook zal worden toegepast op onderhoud dat in haar lidstaten wordt gevorderd voor een periode die voorafgaat aan de inwerkingtreding of voorlopige toepassing van het protocol in de Gemeenschap in de gevallen waarin procedures zijn ingesteld, gerechtelijke schikkingen zijn goedgekeurd of getroffen, en authentieke akten zijn opgesteld na 18 juni 2011, de datum waarop de Verordening (EG) nr. 4/2009 betreffende de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen, en de samenwerking op het gebied van onderhoudsverplichtingen, van toepassing wordt."

Gedaan te Brussel,

*Voor de Raad
De voorzitter*